

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	10897 - Intervenció en el Maltractament Familiar
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	10897 - Intervenció en el Maltractament Familiar
Crèdits	0.88 presencials (22 hores) 3.12 no presencials (78 hores) 4 totals (100 hores).
Grup	Grup 1, 2S(Campus Extens)
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Castellà

Professors

Professors	Horari d'atenció alumnat					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Mària del Carmen Touza Garma carmen.touza@uib.es	11:00h	12:00h	Dimecres	26/09/2012	26/06/2013	Despatx A-102 Guillem Cifre

Titulacions on s'imparteix l'assignatura

Titulació	Caràcter	Curs	Estudis
Màster Universitari d'Intervenció Socioeducativa amb Menors i Família	Postgrau		Postgrau

Contextualització

L'assignatura "Intervenció en el maltractament familiar" és una assignatura obligatòria del mòdul "Intervenció amb menors i famílies" que s'imparteix en el segon semestre de la Titulació.

Des d'aquesta assignatura es pretén que els estudiants millorin les competències que els permetin una bona pràctica professional i investigadora en l'àmbit de la intervenció socioeducativa davant els maltractaments a menors i la violència de gènere.

Requisits

No s'exigeixen requisits essencials per a cursar aquesta assignatura.

Recomanables

Es recomana que l'estudiant tingui una capacitat de comprensió lectora que li permeti comprendre textos científics en anglès.

Competències

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	10897 - Intervenció en el Maltractament Familiar
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

L'assignatura contribuirà a l'assoliment de les següents competències:

Específiques

1. Ser capaç d'analitzar i identificar riscos, necessitats i demandes dels destinataris tant individuals com familiars en els diferents contextes d'aplicació, des de la perspectiva del treball en xarxa..
2. Ser capaç d'establir les metes o objectius de l'actuació sobre menors i famílies en diferents contextes, proposant-los i negociant-los en funció de les necessitats i demandes dels destinataris i afectats. També elaborar el pla i les tècniques d'intervenció i avaluar els seus resultats..
3. Seleccionar i administrar tècniques i instruments propis i específics de la intervenció amb menors i famílies i ser capaç d'avaluar la pròpia intervenció..
4. Ser capaç de promoure canvis efectius, a través dels mètodes propis i específics de la intervenció socioeducativa, en els individus i famílies, en els diferents contextes: educatiu, serveis socials, organitzacions i àmbit comunitari i amb atenció especial als quals promouen els drets fonamentals i d'igualtat entre homes i dones, amb els principis d'igualtat d'oportunitats i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat i amb els valors propis d'una cultura de la pau i de valors democràtics..

Genèriques

1. Posseir i comprendre els coneixements que defineixen i articulen els menors i famílies com espai interdisciplinari de diverses àrees científiques (pedagogia, psicologia, sociologia, dret i altres), incloent les seves teories, mètodes i àrees d'intervenció, en un nivell que es recolza en documentació científica avançada i inclou alguns coneixements procedents de l'avantguarda d'aquest camp d'estudi i intervenció..
2. Demostrar que se saben aplicar aquests coneixements a l'àmbit dels menors i famílies d'una forma professional mitjançant l'elaboració i defensa d'arguments i també identificant, articulant i resolent problemes educatius, psicopedagògics i socials. És a dir, que estiguin capacitats per a l'acompliment professional com especialistes i que la seva actuació professional atengui al foment dels drets fonamentals i d'igualtat entre homes i dones, amb els principis d'igualtat d'oportunitats i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat i amb els valors propis d'una cultura de la pau i de valors democràtics..
3. Haver desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a continuar la seva formació amb un alt grau d'autonomia, especialment per a millorar la seva capacitació professional o per a incorporar-se a estudis de doctorat que els proporcionin una formació avançada dirigida a l'especialització acadèmica o investigadora en aquest camp d'estudi i intervenció..

Continguts

Els continguts d'aquesta assignatura s'organitzen en blocs temàtics que avancen des de continguts més generals que fonamenten les intervencions fins arribar a l'anàlisi de programes.

Continguts temàtics

BLOC 1. Conceptualització.

Tema 1.- Elements comuns entre els maltractaments a menors i la violència de gènere. Anàlisi de les conseqüències produïdes

BLOC 2. Fonaments de les intervencions. Models i principis.

Tema 2.-Elements que fonamenten les intervencions.

Tema 3.- Models explicatius sobre les conseqüències en els menors. Implicacions per a la intervenció.

Tema 4.- Models explicatius sobre el canvi en la conducta parental. Implicacions per a la intervenció.

BLOC 3. Intervenció.

Tema 5- Programes d'intervenció.

Metodologia docent

Les activitats presencials consistiran en exposicions de part dels continguts de l'assignatura realitzades per la professora i en el debat i anàlisi d'altra part dels continguts a través de seminaris.

Les activitats no presencials consistiran en el treball autònom i en grup dels estudiants per a l'anàlisi i comprensió dels continguts exposats per la professora, de les lectures en les quals es basaran els seminaris i per a la preparació dels treballs que es presentaran en els seminaris.

Al principi del curs i a través de Campus Extens, s'informarà els estudiants de les lectures i de les característiques del treball en grup que realitzaran.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció
Classes teòriques	Exposició de continguts	Grup gran (G)	La professora presentarà als estudiants per mitjà de la lliçó magistral part dels continguts de l'assignatura.
Seminaris i tallers	Seminaris	Grup mitjà (M)	Els alumnes, supervisats per la professora, discutiran sobre part dels continguts de l'assignatura que hauran analitzat en les corresponents lectures indicades a principis de curs.
Avaluació	Examen	Grup gran (G)	Per a avaluar les competències relacionades amb l'assignatura, es realitzarà un examen de respostes breus.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció
Estudi i treball autònom individual	Preparació i estudi dels temes	L'estudiant haurà de fer una assimilació comprensiva dels continguts de l'assignatura exposats per la professora.
Estudi i treball autònom en grup	Elaboració de les conclusions dels seminaris	Els estudiants hauran de preparar les conclusions que presentaran en cadascun dels seminaris a partir de la lectura i anàlisi de la bibliografia indicada. Després de cada seminari, redactaran les seves conclusions finals i les enviaran a la professora a través de Campus Extens para la seva avaluació.

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	10897 - Intervenció en el Maltractament Familiar
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut de l'alumnat i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Estimació del volum de treball

En aquest apartat de la guia docent es plasma el nombre d'hores aproximades que l'alumne haurà de dedicar a cadascuna de les activitats de l'assignatura.

Modalitat	Nom	Hores	ECTS	%
Activitats de treball presencial		22	0.88	22
Classes teòriques	Exposició de continguts	12	0.48	12
Seminaris i tallers	Seminaris	8	0.32	8
Avaluació	Examen	2	0.08	2
Activitats de treball no presencial		78	3.12	78
Estudi i treball autònom individual	Preparació i estudi dels temes	30	1.2	30
Estudi i treball autònom en grup	Elaboració de les conclusions dels seminaris	48	1.92	48
Total		100	4	100

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

A continuació s'indiquen les tècniques i els criteris que s'empraran per avaluar l'assignatura, així com la ponderació que permetrà calcular la qualificació final de cada estudiant.

Si l'alumne no realitza l'examen en la data prevista, podrà fer-ho en una data alternativa assenyalada per la professora, únicament en cas de malaltia, prèvia presentació d'un certificat mèdic.

Exposició de continguts

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Altres procediments (No recuperable)
Descripció	La professora presentarà als estudiants per mitjà de la lliçó magistral part dels continguts de l'assignatura.
Criteris d'avaluació	L'assistència a cada classe teòrica suposarà un 1% de la qualificació final.

Percentatge de la qualificació final: 6% per l'itinerari A

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	10897 - Intervenció en el Maltractament Familiar
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

Seminaris

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Altres procediments (No recuperable)
Descripció	Els alumnes, supervisats per la professora, discutiran sobre part dels continguts de l'assignatura que hauran analitzat en les corresponents lectures indicades a principis de curs.
Criteris d'avaluació	L'assistència a cada seminari suposarà un 1% de la qualificació final.

Percentatge de la qualificació final: 4% per l'itinerari A

Examen

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta breu (Recuperable)
Descripció	Per a avaluar les competències relacionades amb l'assignatura, es realitzarà un examen de respostes breus.
Criteris d'avaluació	L'avaluació contínua es complementarà amb l'avaluació final a través d'un examen de resposta breu. Els criteris d'avaluació seran el grau de coneixement de la matèria, la claredat i la precisió en l'exposició dels continguts.

L'examen es realitzarà en la data assenyalada en el període d'avaluació complementària i serà recuperable en el període d'avaluació extraordinària.

Si l'alumne no realitza o no lliura l'examen, la qualificació final de l'assignatura serà "no presentat".

Percentatge de la qualificació final: 50% per l'itinerari A

Elaboració de les conclusions dels seminaris

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (Recuperable)
Descripció	Els estudiants hauran de preparar les conclusions que presentaran en cadascun dels seminaris a partir de la lectura i anàlisi de la bibliografia indicada. Després de cada seminari, redactaran les seves conclusions finals i les enviaran a la professora a través de Campus Extens para la seva avaluació.
Criteris d'avaluació	Els criteris d'avaluació seran el grau de coneixement de la matèria, la claredat i la precisió en l'exposició dels continguts i el compliment de les normes de presentació.

La qualificació final dels seminaris serà la mitjana aritmètica de les qualificacions obtingudes en els treballs presentats en el període d'avaluació contínua després de cada seminari. La no presentació d'alguns dels treballs durant aquest període comporta la qualificació de 0 en aquest treball no presentat. Si l'alumne no realitza o no lliura cap dels treballs, la qualificació final de l'assignatura serà "no presentat".

Els treballs seran recuperables en el període d'avaluació extraordinària.

Percentatge de la qualificació final: 40% per l'itinerari A

Recursos, bibliografia i documentació complementària

A més de les referències indicades, es considerarà bibliografia bàsica aquella que s'indiqui com a tal durant el semestre.

Bibliografia bàsica

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	10897 - Intervenció en el Maltractament Familiar
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

- * Chaffin, M., Funderburk, B., Bard, D., Valle, L.A., Gurwitch, R. (2011). A combined motivation and Parent-Child Interaction Therapy package reduces child welfare recidivism in a randomized dismantling field trial. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 79, 84-95. doi: 10.1037/a0021227
- * Chaffin, M., Silovsky, J. F., Funderburk, B., Valle, L. A., Brestan, E. V., Balachova, T., ... Bonner, B. L. (2004). Parent-Child Interaction Therapy with physically abusive parents: Efficacy for reducing further abuse reports. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 72, 500-510. doi: 10.1037/0022-006X.72.3.500
- * Chaffin, M. & Schmidt, S. (2006). An evidence-based perspective on interventions to stop or prevent child abuse. En J.R. Lutzker (Ed.), *Preventing violence. Research and evidence-based intervention strategies* (pp. 49-68). Washington, DC: American Psychological Association.
- * Child Sexual Abuse Task Force and Research & Practice Core, National Child Traumatic Stress Network. (2004). *How to Implement Trauma-Focused Cognitive Behavioral Therapy*. Durham, NC and Los Angeles, CA: National Center for Child Traumatic Stress.
- * Cicchetti, D. (1984). The emergence of developmental psychopathology. *Child Development*, 55, 1-7.
- * Cicchetti, D. (1987). Developmental psychopathology in infancy: Illustration from the study of maltreated youngsters. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 55, 837-845.
- * Cicchetti, D. (1991). Fractures in the crystal: Psychopathology and the emergence of self. *Developmental Review*, 11, 271-287.
- * Cicchetti, D. & Rizley, R. (1981). Developmental perspectives on the etiology, intergenerational transmission and sequelae of child maltreatment. *New Directions for Child development. Developmental Perspectives on Child Maltreatment*, 11, 31-56.
- * Cicchetti, D. & Toth, S.L. (1995). Developmental Psychopathology perspective on child abuse and neglect. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 34, 541-565.
- * Cohen, J.A. & Mannarino, A.P. (2008). Trauma-Focused Cognitive Behavioural Therapy for children and parents. *Child and Adolescent Mental Health*, 13,(4), 158-162. doi: 10.1111/j.1475-3588.2008.00502.x
- * Cohen, J.A., Mannarino, A.P. & Iyengar, S. (2011). Community treatment of Posttraumatic Stress Disorder for children exposed to intimate partner violence. A randomized controlled trial. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 165, 16-21. doi:10.1001/archpediatrics.2010.247
- * Davies, P.T & Cummings, E.M. (1994). Marital conflict and child adjustment: An Emotional Security Hypothesis. *Psychological Bulletin*, 116, 387-411.
- * Deblinger, E., Steer, R. A., & Lippmann, J. (1999). Two-year follow-up study of cognitive behavioral therapy for sexually abused children suffering from post-traumatic stress symptoms. *Child Abuse & Neglect*, 23, 1371-1378.
- * Finkelhor, D. (1987). The trauma of child sexual abuse: Two models. *Journal of Interpersonal Violence*, 2, 248-366.
- * Graham-Bermann, S.A. & Levendosky, A.A. (Eds.). (2011). *How intimate partner violence affects children*. Washington, DC: American Psychological Association. Graham-Bermann, S.A.,
- * Lynch, S., Banyard, V., De Voe, E.R. Halabu, H. (2007). Community-based intervention for children exposed to intimate partner violence: An efficacy trial. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 75, 199-209. doi: 10.1037/0022-006X.75.2.199
- * Henggeler, S.W., Schoenwald, S.K., Borduin, C.M., Rowland, M.D., Cunningham, P.B. (2009). *Multisystemic Therapy for antisocial behavior in children and adolescents*. New York: The Guilford Press.
- * Herrenkohl, T.I., Sousa, C., Tajima, E.A., Herrenkohl, R.C. & Moylan, C.A. (2008). Intersection of child abuse and children's exposure to domestic violence. *Trauma, Violence, & Abuse*, 9, 84-99. doi: 10.1177/1524838008314797
- * Hernando, A. (2007). La prevención de la violencia de género en adolescentes. Una experiencia en el ámbito educativo. *Apuntes de Psicología*, 25, 325-340.
- * Jessor, R. (1987). Problem-behavior theory, psychosocial development, and adolescent problem drinking. *British Journal of Addiction. Special Issue: Psychology and Addiction*, 82, 331-342.
- * Jouriles, E.N., McDonald, R., Rosenfield, D., Stephens, N., Corbitt-Schindler, D., Miller, P.C. (2009). Reducing conduct problems among children exposed to intimate partner violence: A randomized clinical trial examining effects of Project Support. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 77, 705-717. doi: 10.1037/a0015994

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	10897 - Intervenció en el Maltractament Familiar
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

- * Jouriles, E.N., McDonald, R., Spiller, L., Swank, P.-R., Stephens, N., Ware, H., Buzy, W.M. (2001). Reducing conduct problems among children of battered women. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 69*, 774-785. doi: 10.1037//0022-006X.69.5.774
- * Lázaro, S. (2009). Resiliencia en niños y adolescentes: revisión teórica e implicaciones para la intervención psicoeducativa en situaciones de maltrato familiar. *Estudios de Psicología, 30*, 89-104.
- * Luthar, S., Cichetti, D. & Becker, B. (2000). The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work. *Child Development, 71*, 543-562.
- * Martínez-Torteya, C, Bogat, A., Von Eye, A., Levendosky, A.A. (2009). Resilience among children exposed to domestic violence: The role of risk and protective factors. *Child Development, 80*, 562-577.
- * McDonald, R. Jouriles E.N. & Minze, L.C. (2011). Interventions for young children exposed to intimate partner violence. En S.A. Graham-Berman & A.A. Levendosky, *How intimate partner violence affects children* (pp. 109-132). Washington, DC: American Psychological Association.
- * McDonald, R., Jouriles, E.N. & Skopp, N.A. (2006). Reducing conduct problems among children brought to women's shelters: Intervention effects 24 months following termination of services. *Journal of Family Psychology, 20*, 127-136. doi: 10.1037/0893-3200.20.1.127
- * Olds, D. L., Eckenrode, J., Henderson, C. R., Kitzman, H., Powers, J., Cole, R., ... Luckey, D. (1997). Long-term effects of home visitation on maternal life course and child abuse and neglect. Fifteen-year follow-up of a randomized trial. *JAMA: The Journal of the American Medical Association, 278*, 637-643.
- * Olds, D.L., Henderson, C.R., Chamberlin, R., & Tatelbaum, R. (1985). Preventing child abuse and neglect: A randomized trial of nurse home visitation. *Pediatrics, 78*, 65-78.
- * Olds, D., Kitzman, H., Cole, R. & Robinson, J. (1997). Theoretical foundations of a program of home visitation for pregnant women and parents of young children. *Journal of Community Psychology, 25*, 9-25.
- * Olds, D.L., Kitzman, H., Cole, R., Robinson, J., Sidora, K., Luckey, D.M., ... Holmberg, J. (2004). Effects of nurse home-visiting on maternal life course and child development: Age 6 follow-up results of a randomized trial. *Pediatrics, 114*, 1550-1559.
- * Olds, D.L., Robinson, J., Pettitt, L., Luckey, D.W., Holmberg, J., Ng, R.K., ... Henderson, C. R. (2004). Effects of home visits by paraprofessionals and by nurses: Age 4 follow-up results of a randomized trial. *Pediatrics, 114*, 1560-1568.
- * Patterson G.R. & Reid, J.B. (1984). Interactional processes within the family: The study of the moment-by-moment family transactions in which human social development is imbedded. *Journal of Applied Developmental Psychology, 5*, 237-262.
- * Prinz, R.J., Sanders, M.R., Shapiro, C.J., Whitaker, D.J. & Lutzker, J.R. (2009). Population-based prevention of child maltreatment: The U.S. Triple P system population trial. *Prevention Science, 10*, 1-12. doi: 10.1007/s11121-009-0123-3
- * Sanders, M.R., Cann, W. & Markie-Dadds, C. (2003). The Triple P-Positive Parenting Programme: A universal population-level approach to the prevention of child abuse. *Child Abuse Review, 12*, 155-171. doi: 10.1002/car.798
- * Saywitz, K, Mannarino, A., Berliner, L. & Cohen, J. (2003). Treatment for sexually abused children and adolescents. En M. E. Hertzog & E. A. Farber (Eds.), *Annual progress in child psychiatry and child development 2000-2001* (pp. 455-476). New York: Brunner-Routledge.
- * Skowron, E. & Reinemann, D. (2005). Effectiveness of psychological interventions for child maltreatment: A meta-analysis. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training, 42*, 52-71. doi: 10.1037/0033-3204.42.1.52
- * Spaccarelli, S. (1994). Stress, appraisal, and coping in child sexual abuse: A theoretical and empirical review. *Psychological Bulletin, 116*(2), 340-362.
- * Sroufe, A. & Rutter, M. (1984). The domain of developmental psychopathology. *Child Development, 55*, 17-29.
- * Sroufe, A. & Waters, E. (1977). Attachment as an organizational construct. *Child Development, 48*, 1184-1199.
- * Stallman, H.M., Walmsley, K.E., Bor, W., Collerson, M.E., Swenson, C.C. & McDermott, B. (2010). New directions in the treatment of child physical abuse and neglect in Australia: MST-CAN, a case study. *Advances in Mental Health, 9*, 148-161.

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	10897 - Intervenció en el Maltractament Familiar
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

- * Swenson, C.C., Schaeffer, C.M., Henggeler, S. W., Faldowski, R., & Mayhew, A. A. (2010). Multisystemic Therapy for Child Abuse and Neglect: A randomized effectiveness trial. *Journal of Family Psychology, 24*, 497–507. doi: 10.1037/a0020324
- * Swenson, C.C. Schaeffer, C.M., Tuerk, E.H., Henggeler, S.W., Tuten, M, Panzarella, P., ... Guillorn, A. (2009). Adapting Multisystemic Therapy for co-occurring child maltreatment and parental substance abuse: The Building Stronger Families Project. (2009). *Emotional & Behavioral Disorders in Youth, W*, 3-8.
- * Waters, E. & Sroufe, A. (1983). Competence as a developmental construct. *Developmental Review, 3*, 79-97.
- * Wolfe, D. A., Crooks, C.V. & Hughes, R. (2011). La Cuarta R: un programa escolar de prevención de la violencia en las relaciones de pareja en la adolescencia. *Psychosocial Intervention, 20*, 193-200.
- * Zielinski, D. S., Eckenrode, J., & Olds, D. L. (2009). Nurse home visitation and the prevention of child maltreatment: Impact on the timing of official reports. *Development & Psychopathology, 21*, 441–453. doi:10.1017/S0954579409000248

Bibliografia complementària

- * Arruabarrena, M.I. (2009). Procedimiento y criterios para la evaluación y la intervención con familias y menores en el ámbito de la protección infantil. *Papeles del Psicólogo, 30*(1), 13-23.
- * De Paúl, J. & M.I. Arruabarrena (Coors.). (2005). *Manual de protección infantil*. Barcelona: Masson, S.A.
- * Jaffe, P.G., Baker, L.L., & Cunningham, A.J. (Eds.). (2004). *Protecting children from domestic violence*. New York: The Guilford Press.
- * Sánchez-Meca, J., Rosa-Alcázar, A.I. & López-Soler, C. (2001). The psychological treatment of sexual abuse in children and adolescents: A meta-analysis. *International Journal of Clinical and Health Psychology, 11*, 67-93.
- * Suzuki, S.L., Geffner, R. & Bucky, S.F. (2009). The experiences of adults exposed to intimate partner violence as children: An exploratory qualitative study of resilience and protective factors. *Journal of Emotional Abuse, 8*, 103-121. doi: 10.1080/10926790801984523

Altres recursos
